

ביתנו החדש

ארגון לשלום בית וחנוך ילדים, בראשות הרה"ג אבנר קוזאס שליט"א

ביחד

ביקורת בונה

באמצעות המשל ניתן למשול על אחרים. לא סתם למילים אלו יש את אותו שורש. לדוגמה: "המלך משל על בני העיר, זמן רב".

כשרוצים לומר לאדם ביקורת שתכוון אותו אל דרך הישר, אסור לומר לו בצורה ישירה מדי, כי אז יתעוררו אצלו כל 'עורכי הדין' והוא יהדוף את ההתקפה. הוא יצעק מיד ויאמר: זה לא אני... זה הוא... הוא אשם... אתה לא אוהב אותי... תמיד היה לך משהו נגדי... וכו'.

אבל אם נאמר לו שלא מדברים עליו אלא על פלוני, מיד הוא ישתק ויקשיב קשב רב למה שקרה עם אותו פלוני. ותוך כדי הסיפור הוא יבין שאותו פלוני זה הוא!

הזכרנו קודם את התוכחה שהוכיח נתן הנביא את דוד המלך בעניין בת שבע. נתן הנביא לא בא אליו בצורה ישירה ואמר לו: מה עשית? יש כאן לכאורה שני מעשים חמורים וכו'. אלא סיפר לו את משל 'כבשת הרש', ודוד המלך ענה: "חטאתי לה".

שבעל רוצה להוכיח את אשתו בשיטת המשל, עליו להמציא סיפור דומה למה שקרה, לעצור באמצע ולשאול אותה: מה דעתך? איך הסיפור צריך להסתיים? ולאחר שהיא מגיעה למסקנה הנכונה, יאמר לה את הביקורת. גם האשה יכולה לנקוט בדרך דומה ולהמציא סיפור שמתאים למה שהיא רוצה לבקר, ותוך כדי סיפור הבעל יבין 'שהילד הזה הוא אני'. יתרון נוסף יש למשל, שהוא מכניס דינמיקה לתוכחה. כי לא די בכך שהאדם המבוקר לא מתנגד, אלא הוא מופעל לעשות את מה שהוא שמע והכל מסתדר על הצד היותר טוב.

מטרת המחמאות אינה רק לרגש את הצד השני, אלא גם לרכך אותו. כשמחמיאים לאדם הוא הופך להיות נינוח, הוא נפתח לספר על עצמו והוא גם מוכן לקבל. את הטקטיקה הזו לימד אותנו שלמה המלך החכם מכל אדם: "אל תזכך לך פן ישנאך, הזכך לזכך ויאהבך". בהבנה פשוטה הכתוב מדריך אותנו למי כדאי לומר תוכחה ולמי לא.

כשמוכיחים לך, בחלקלקותו ובבדיחותיו הוא לועג לתוכחה. הוא מתנהל כמו מגן משוח בשמן מול חיצו הביקורת, ובנוסף לכך הוא עלול לשנוא את המוכיח. החכם לעומתו, לא די בכך שהוא מקבל את התוכחה, אלא הוא גם אוהב את המוכיח. בפסוק הזה יש עוד עומק. יש כאן טקטיקה באמירת התוכחה: "אל תזכך לך", כלומר, כשאתה בא להוכיח מישהו אל תאמר לו שהוא לך, אל תלעג לו ואל תבזה אותו. כי לא די בכך שהוא יאטם ולא יקבל את דבריך, אלא הוא עלול לשנוא אותך. ממשך הכתוב: "הזכך לזכך". תאמר לו שהוא חכם, שהוא אדם טוב, תצליח את מעלותיו בפניו, והתוצאה תהיה "ויאהבך". זאת ועוד, השימוש בשיטה זו תגרום לצד השני להיות צמא לשמוע את התוכחה ולקבל אותה.

פרשת השבוע

כח הוויתור

יעקב אבינו נושא את רחל ולאה ומוליד מהם את השבטים. אבל, המהלך הזה לא היה קל, לבן מרמה אותו ומחליף לו את רחל בלאה ואף על פי כן יעקב נושא את רחל. נתבונן במהלך הזה ונגלה דבר נפלא. יעקב בא מבאר שבע לחרן ויושב על הבאר והוא שואל את הרועים: "הי'דעתם אֶת־לָבָן בְּרִנְחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדְעֵנוּ... וְהִנֵּה רָחֵל בְּתוֹ בָּאָה...". יעקב אבינו פונה אל רחל ומציע לה נישואין. רחל מציינת בפניו שאביה רמאי והוא לעולם לא יחתן את הצעירה לפני הבכירה. ואז יעקב מציע לעקוף את רמאותו של אביה ומלמד אותה סיסמא – שלוש הלכות: חלה, טהרה, הדלקת הנר. הוא אומר לה שביום החתונה אם אביה יחליף הוא ישאל את הסיסמא ולפי זה הוא ידע אם זה היא רחל אם לאו.

ובאמת כך היה, לבן הרמאי מחליף בליל הכלולות ובמקום רחל הוא מכניס את לאה לחופה, אבל רחל לא יכלה לעמוד מנגד היא לא תתן שאחותה תתבייש. רחל קוראת ללאה אחותה ואומרת לה: אחותי ראית שאבא החליף בנינו? עכשיו תכניסי לאהל, יעקב ישאל את הסיסמא ואת לא תדעי לענות ויהיו בושות וביזיונות... ואז לאה אומרת לרחל אם כן מה נעשה? רחל מוותרת על יעקב ומוסרת לה את הסיסמא - חלה, טהרה, הדלקת הנר. ובאמת כשלאה נכנסת לאהל, יעקב מבקש ממנה את הסיסמא – ולאה אומרת אותה במדויק. עכשיו יעקב משוכנע שזוהי רחל. ומה התוצאה: "וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַהֲיֵהָיָהוּא לְאָה...". אחרי מהלך כזה היה צפוי שיעקב אבינו לעולם לא ישא את רחל כיון שהיא עזרה לרמאות של אביה. ובכל זאת יעקב אבינו לוקח אותה לאשה. יעקב אבינו התפעל מעוצמת הוויתור שהייתה לה כדי שאחותה לא תתבייש.

אבל רחל עצמה לא ידעה זאת, היא וויתרה על יעקב כדי שאחותה לא תפגע. ולכאורה מה היינו אומרים? הנה רחל וויתרה והפסידה את יעקב הצדיק, כשמוותרים מפסידים! והקב"ה הוכיח לנו את ההיפך לגמרי. מוויתורים לא מפסידים כשעושים מצוות ולכאורה מפספסים דברים אחרים זה לא המציאות. אלא הקב"ה מחזיר כפל כפלים, לפעמים אדם עושה מצות חסד וכתוצאה מכך הוא התעכב, אחר לעבודתו ופיתרו אותו. אל לו להצטער – רווח והצלה יבוא ממקום אחר – ממצוות לא מפסידים. דוגמה נוספת ישנה בפרשה. לאה ילדה כבר 4 בנים ועצרה מלדת. ראובן היה בשדה ומצא דודאים. הדודאים יש ביכולתם לפתור בעיות עקרות. ואז רחל מבקשת מלאה: "תני נא לי מדודאי בכך", אבל לאה מסרבת כי גם היא רוצה להוליד עוד שבטים. ואז רחל מציעה לה הצעה: הלילה יעקב צריך לבא לאוהל שלי, תני לי את הדודאים והוא יבא לאוהל שלך, שוב פעם רחל מוותרת בשביל לאה. ובאמת באותו בלילה כתוצאה מהחלפת הדודאים יעקב הולך לאהל לאה. כתוצאה מכך נולד יששכר שהוא עמוד התורה.

מה נאמר? הנה רחל וויתרה והפסידה את יששכר שלא ייוולד ממנה. כאן עונה הזהר ח"ו שרחל חשבה שהדודאים האלה יגרמו לה לצאת מן העקרות והלא ה' פוקד עקרות! אלא ידעה רחל שהלילה צריכה נשמת יששכר לרדת לעולם וכיוון שהיא עדיין עקרה ואחותה יולדת העבירה לה את הזכות והסכימה שיששכר יולד ממנה ובאמת כתוצאה מכך נולד יששכר. אבל רחל לא הפסידה את יששכר באמת, יששכר נחשב שלה שנאמר: "קול ברמה נשמע... רחל מבכה על בניה". אומר לה הקב"ה: "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאום ה'..." אומר לה הקב"ה "יש שכר" זהו – יששכר, כלומר יששכר הוא שלך בזכות פעולתך שהחלפת את הדודאים! מכאן למדנו שכאשר אדם עושה מצוות ומוותר לאחר ולכאורה הוא מפסיד דבר מה, זה רק נראה כך כדי להעמיד אותו בניסיון, אבל האמת היא שמקבלים הכל בחזרה. שבת שלום!

עו"ד צעיר ייצג איש עסקים בתביעה שהוגשה נגדו. במהלך שמיעת העדויות התברר לעו"ד שהוא עומד להפסיד במשפט, ולכן פנה לשותף במשרדו ושאל: האם כדאי לי לשלוח לשופט חפיסת סיגריות? "חס וחלילה", ענה השותף, "זהו שופט הגון, ואם תנסה לשחדו כישלונך מובטח".

שבועות אחדים אחר-כך פסק השופט לטובת איש העסקים הנתבע. השותף ברך את עו"ד, והוסיף: "האם אינך שמח שזכית במשפט למרות שלא שלחת את הסיגריות לשופט?" "דווקא כן שלחתי אותם", ענה, "אך צירפתי לחפיסת הסיגריות את הכרטיס ביקור של התובע.

בדיחה

"עצירת התאוה בזמן האכילה זהו המובחר שבתעניות" (רבנו יונה)

פתגם השבוע

לקבלת העלון במייל יש לשלוח בקשה למייל: betenuh@gmail.com

לדבר בגובה העיניים

צריך לומר לילד מילים ברורות ומובנות. לא לומר מילים קשות, מופשטות, מסובכות או כלליות. הילד צריך להבין את ההוראה. ניתן דוגמא: מושיקו הרביץ לאחיו. אמרה לו אמא: תפסיק להיות אלים... מושיקו הביט סביבו ולא הבין היכן יש עלים, לאלו עלים אמא התכוונה...

אמא אחרת אמרה: חדל לבצע פרובוקציות... מילים כאלו אפילו במטרה לא אומרים. הרי לפנינו סוג של פקודות שלא מתאימות בכלל לרמת הבנתו של הילד. צריך לומר לו באופן ברור: אל תרביץ לאחיק! שמעתי פעם שהורים אומרים לילד: אני אתן לך חינוך! וזה במקום: אני אתן לך עונש! ההורים רוצים להיות עדינים, אבל מעבירים מסר לא ברור.

דוגמא נוספת: נתי חזר מהלימודים בשעה אחת וחצי, ואמא היתה בבית במטבח. הוא זרק את התיק, ירק על הקיר, בעט באחיו, צבט את אחותו ונשך את התינוק. אמא סבלה את ההתנהגויות שלו והתאפקה לא להתפרץ. ומה שבר אותה? אתמול הם קיבלו סלון עור חדש של 'נטוצי' 40,000 ₪ שוויו. נתי, אחרי כל מה שעשה, קפץ על

הספה החדשה עם נעליו מלאות הבוץ... לפתע הוא שמע מהמטבח צעקה גדולה ומרה: לאאאאאאאא... הוא הבחין שמפתח המטבח יוצאת גברת שגובהה שני מטרים ורוחבה 80 ס"מ ורצה אליו. (אם היה ווידאו, היינו רואים את תנועות העיניים והשניים המבהילות...)

נתי נדבק אל הקיר. אמא הורידה את ראשה עד לגובה עיניו והוציאה שאגה מפיה: תהיה ילד טווב. מעוצמת הצעקה התמונה נפלה...

הורים יקרים, האם הפקודה: 'תהיה ילד טוב!' היא פקודה ברורה או מטושטשת? לכולנו ברור שהיא לא אמרה למעשה כלום. למה היא התכוונה במילים 'ילד טוב', ליריקה, לבעיטה, לצביטה, לנשיכה, או לקפיצה על הספה? ובכלל, מה זה ילד טוב? לכל הורה יש סברה אחרת מה זה ילד טוב. אחד חושב שזה ילד ממושמע, השני אומר שזה ילד שמקבל 100 במבחנים, השלישי יגיד שזה ילד ששומר על נקיונו. כל הורה, לפי הקשיים עם ילדיו, יגדיר אחרת את הילד הטוב.

כולנו מבינים שהדבר שהריץ את האמא החוצה מהמטבח הוא הקפיצה על הספה. אם כן, אמא יקרה, דברי ברור: 'אל תדרוך עם נעלים על הספה!'. הילד חייב להבין מה גרם לאמא להיות נסערת. לזאת יקרא 'פקודה'. אנו ההורים צריכים להתרגל לומר בדיוק מה כואב לנו ומה מפריע לנו. הילד לא צריך לנחש. לפעמים אנו מנהלים שיחה עם הילד 'דרשיח' של חרשים. מרוב שאנו עדינים ולא רוצים להביך, אנו משתמשים במילים שלא מתאימות בכלל להעברת המסר.

סיפור לשבת

המקובל הרב אור שרגא זצ"ל

מנהג תושבי יזד היה ללון על גג הבית בלילות הקיץ החמים וכך עשה גם אחד מילדי מושל יזד. לילה אחד, בחצות הלילה בנו של המושל הבחין באלומת אור הבוקעת ועולה מאחד הבתים בשכונה היהודית. האלומה הזוהרת יצרה מעין שביל רחב של אור זוהר העולה לשמים ויוצר שביל בוהק המחבר בין הבית לשמים. לרגע חשבי כי הוא מדמיין זאת אך משהתאושש מתדהמתו, נוכח לדעת שאין זה פרי דמיונו, וחושיו אינם מטעים אותו כלל. אכן שובל ארוך של אור יוצא מהבית בשכונת היהודים ומגיע עד לשמים. הילד ירד מהגג, והעיר את בני משפחתו כדי לחזות בפלא המסתורי. האנשים נדהמו לראות את המראה המופלא ולא הבינו מה פשרו. על אף השעה המאוחרת לא התגברו על סקרנותם, והחליטו ללכת בעקבות המראה הנפלא שראו. אפילו המושל בכבודו ובעצמו הצטרף אליהם.

בבואם לשכונת היהודים הלכו בעקבות האור הגדול והגיעו לפתח ביתו של כל כבוד הרב מולא אור שרגא. הם הקישו בדלת ונכנסו וראו את רבינו יושב בשעות הקטנות של הלילה ומעין בספר. הרב הזמינם להיכנס פנימה ולהתיישב. הם התפעלו מאוד נוכח ספרי הקודש הרבים שגדשו את חדרו של הרב. לשאלת המושל מה כתוב בספרים ענה הרב באדיבות רבה שנושא כל הספרים הוא היהדות. תשובה זו לא סיפקה את סקרנותו של המושל והוא התעקש לדעת מדוע זכה הרב בשובל האור הבוקע מביתו כלפי המרום.

כששאל המושל שוב מה כתוב בספרים, השיב רבינו בנימוס רב ובסבר פנים יפות כי קיצור כל הספרים מתומצת במשפט "ואהבת לרעך כמוך". התנהגותו של הרב מצאה חן בעיני המושל, ומשנוכח לדעת כי איש חשוב יושב לפניו, הבין שאכן הוא ראוי לאור המופלא השוכן בביתו, ואין זה אור רגיל אלא אורה של השכינה. כאות להערכתו את הרב, הביע המושל את רצונו להעניק שי לרב, אולם הרב מולא אור סרב בטענה ש"שונא מתנות יחיה". המושל ואנשיו נפרדו מהרב לשלום וחזרו לביתם. למחרת היום שלח המושל להביא את החכם אליו בעגלת מלכות, ויושיבהו בסמוך לכסא המלך, לעיני השרים העומדים לפניו, ודיבר אליו כאל אחד מרמי המעלה ואף פסק לתת לו קצבה חודשית מאוצר הממלכה לכל ימי חייו, ולאות כבוד

העניק לו גלימת מלכות, כאחד מבאי בית המלך החשובים. רבינו לא מלאו לבו להתעטף בגלימת המלכות המפוארת, פן יחשדוהו ברום לבב ולכן קיפץ את שרווליה. באחד הימים כשהלך בעיר ראה אותו אחד משרי המושל. הוא הבחין כי הצדיק לובש את המעיל המפואר שקיבל במתנה ללא שרוולים. הלה גער בצדיק והרים את ידו לסטור לו על לחיו על שהעז לזלזל במושל. אולם ברגע שהרים את ידו נשארה היד תלויה באוויר, והוא לא הצליח להורידה.

השר התחיל ללל ולצעוק והלך לביתו, כשידו מורמת מעלה. הוא פנה לרופאים ולמומחים שיעזרו לרפא אותו אך ללא הצלחה, מעולם לא שמעו על מקרה דומה. משנודע למושל כי כוונת השר הייתה להכות את הרב, הבין כי הלה נענש מן השמים על שניסה לפגוע בצדיק. המושל הביא את שרו לרבינו וביקש ממנו שיתפלל לרפואתו. וכן, הצדיק התפלל ויד השר שבה לאיתנה הראשון. המושל העניק לו גלימה נוספת ללבושה בשבתות ובימים טובים, ומאז כונה גם "מולא פוסטינו [גלימה]". השמועה על הנס עברה בעיר מפה לאוזן. יהודים וגויים חולים, נשים שלא נפקדו, ושאר נזקקים התחילו להגיע לבית הרב ולבקש ממנו, שיתפלל עליהם וראו ישועות! יהודי יזד מייחסים לרבינו את הצלת העיר מידי אויבי השאה. ומעשה שהיה, כך היה. אחד המחוזות מרד בשאה. המורדים צרו על יזד במשך שנתיים ימים והעיר עמדה ליפול בידיהם. במבוכתו הגדולה פנה השאה לרבינו והפציר בו מאד להתפלל לנצחוננו ולהסיר מעליו את הסכנה. אסף החכם את זקני העיר לשיבה והיו שקועים כל הלילה בלימוד תורה. ויהי בחצי הלילה ויפן רבינו לזקני העדה ויאמר: "הטרם תדעו, כי בנפול העיר בידי המורדים ישמידונו עד אחד? חלילה, לנו לשבת בחיבוך ידיים ולחכות לכליה. מי בכס מוכן להקריב עצמו להצלת עם ה'?!". נגש אליו זקן מופלג ואמר: "ימיי ספורים, רבי ומורי, מוכן ומזומן אני להקריב את ימי המעטים על מזבח עם ה'".

הודה לו החכם ואמר לו: "לך וטבלת שבע פעמים במים חיים וכתבת בטהרה על קלף שם המלאך הממונה על נצחונות בקרב, אשר אומר לך. ואולם עליך לדעת, כי שלוש שעות אחרי כתיבת שם המלאך תפרח נשמתך ותעלה לכסא הכבוד. קיבל הזקן עליו את השליחות, כתב את שם המלאך והגישו לחכם. קשר החכם את הקלף בכנפה הימנית של יונה צחורה והניפה מעל למגדל העיר לצד המורדים. ויהי אך עברה היונה מעל ראשיהם, פרצו לשונות אש ואכלו רבים מביניהם, ובשל הפחד והבהלה נסו על נפשם.

שאל את הרב

לייעוץ באופן אישי עם הרב אבנר קוואס שליט"א

ניתן להתקשר בימים ג' וד' בין השעות 14:30-15:30

1599-59-59-39

קן ההלכה הספרדי הארצי

3030 * 073-7-860-860

רב קווי | בעלות שיחה רגילה

שלוחה 2

מענה טלפוני לשאלות בעניני שלום בית וחינוך ילדים, עם יועצים מומחים שע"י הרב **אבנר קוואס שליט"א** בין השעות 09:00-23:00

שלוחה 1

מענה טלפוני לשאלות בהלכה שע"י מורי הוראה הפוסקים ע"פ פסקי מן הגר"ע יוסף זצוק"ל, בנשיאות חבר מועצת חכמי התורה הגאון הגדול הרב דוד יוסף שליט"א 24 שעות ביממה רצוף

שיעורים בפרשת שבוע מטובי המרצים בשלוחה 5